

Тема 7

Оцінка сконструйованого бізнесу

Матеріал цієї теми представляє основні положення фінансово-економічного аналізу. Основна увага приділяється методичним прийомам аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства як аспектам, які переважно впливають на забезпечення успішності бізнес-проекту та прийняття рішення інвестором. Окремо розглядається аналіз фінансового стану підприємства, що важливо для загального контролю за ефективністю проектного бізнесу.

Питання теми:

- 7.1. Основи фінансово-економічного аналізу.
- 7.2. Оцінка ліквідності та платоспроможності.
- 7.3. Оцінювання фінансового стану проектного підприємства.

7.1. Основи фінансово-економічного аналізу

Фінансово-економічний аналіз проектного бізнесу важливий з точки зору того, що він дає необхідну інформацію для всіх потенційних учасників інвестиційного проекту, в тому числі:

- розробникам проекту – дані про фінансову стійкість, ефективність використання активів і ризики, які супроводжують формування тієї або іншої структури пасивів;
- інвесторам – відомості про прибутковість, безпеку інвестицій, використання інвестованих коштів;
- кредиторам – здатність проектного підприємства погасити заборгованість вчасно і сплатити необхідні відсотки.

Прогнозна фінансова звітність є недостатньою інформацією для прийняття рішення про інвестування або кредитування, а тим більше про створення підприємства. Необхідне аналітичне

узагальнення та проведення оцінок у таких основних напрямках, як: ліквідність і платоспроможність, використання активів, а також у частині оцінки фінансового ризику.

Таким чином, завданням фінансового аналізу проєктованого бізнесу є вивчення репрезентативних сторін майбутньої діяльності підприємства, що здійснюється на основі фінансової звітності (Звіту про фінансові результати та балансу) і за допомогою спеціальних коефіцієнтів.

Предметом аналізу є плановані фінансові ресурси і грошові потоки. Зміст і цільова установка складається в оцінці фінансового стану в майбутні періоди часу для забезпечення необхідного рівня ефективності функціонування підприємства.

7.2. Оцінка ліквідності та платоспроможності

Аналіз ліквідності підприємства необхідний для забезпечення необхідного рівня ризику в умовах залучення позикових ресурсів (інвестицій, кредитів, кредиторської заборгованості).

Ліквідність означає здатність підприємства перетворювати майно в кошти, які самі по собі є абсолютно ліквідними. Ліквідність можна розглядати з двох боків: по-перше, як час, який необхідно для продажу активу, по-друге, як вартість активу на ринку. Ці дві сторони взаємопов'язані, оскільки можливість швидкого продажу може не означати одержання відповідних сум і навпаки.

Більш конкретно, ліквідність – це здатність підприємства перетворювати активи в грошові кошти для покриття всіх необхідних зобов'язань поступово, в міру настання необхідності оплати. Підприємство, активи якого головним чином складаються з грошових коштів і короткострокової дебіторської заборгованості, видається більш ліквідним, ніж у підприємства, де переважають виробничі запаси.

Активи залежно від ступеня ліквідності можна умовно поділити на такі групи:

1. Найбільш ліквідні (А1) – суми за всіма статтями грошових коштів, які можуть бути використані для виконання поточних зобов'язань негайно.

2. Активи, що швидко реалізуються (А2) – активи, для перетворення яких у грошові кошти потрібен певний час – дебіторська заборгованість (тривалістю до 12 міс.), інші оборотні активи.

3. Активи, що повільно реалізуються (А3) – найменш ліквідні активи – це запаси, дебіторська заборгованість, платежі за якою очікуються більш ніж через 12 місяців. Так, запаси товарів не можуть бути продані до тих пір, поки не знайдеться покупець. Запаси сировини, матеріалів, що знаходяться в незавершеному виробництві можуть вимагати попередньої обробки і т. д.

4. Активи, що важко реалізуються (А4) – активи, які призначені для використання протягом тривалого періоду, наприклад, необоротні активи.

Пасиви балансу в міру підвищення термінів погашення зобов'язань групують так:

1. Найбільш термінові зобов'язання (П1) – кредиторська заборгованість, розрахунки за дивідендами, інші короткострокові зобов'язання.

2. Короткострокові пасиви (П2) – короткострокові кредити банків та інші зобов'язання, які підлягають погашенню протягом 12 міс.

3. Довгострокові пасиви (П3) – довгострокові кредити та інші довгострокові пасиви – статті V розділу балансу.

4. Постійні пасиви (П4) – як правило, статті I розділу балансу.

Підприємство вважається ліквідним, якщо його поточні активи перевищують короткострокові пасиви. Для оцінки ступеня ліквідності проводиться аналіз ліквідності прогнозного балансу. Вона визначається як ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами при однаковому терміні дії. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо дотримуються умови:

$A1 \gg P1 \ A2 \gg P2 \ A3 \gg P3 \ A4 \ll P4$

У випадку, коли дотримані перші три умови, у підприємства є в наявності власні оборотні кошти і зберігається мінімальна фінансова стійкість.

Показники ліквідності використовуються для оцінки здатності підприємства відповідати за своїми короткостроковими зобов'язаннями.

Одним із них є коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття). Він дозволяє оцінити загальну платоспроможність підприємства і визначається таким чином:

$$K_O = \frac{A_1 + A_2 + A_3}{P_1 + P_2}.$$

Коефіцієнт показує, якою мірою поточні кредиторські зобов'язання забезпечені оборотними активами. Вважається, що нормативне значення коефіцієнта складає 2. Зменшення значення коефіцієнта проти нормативної величини означає зростання ризику неплатоспроможності.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, яка частина поточних активів без запасів і короткострокової дебіторської заборгованості покривається поточними зобов'язаннями. Він розраховується за формулою:

$$K_B = \frac{A1 + A2}{P1 + P2}.$$

Коефіцієнт оцінює можливість підприємства розрахуватися за зобов'язаннями, коли не вдається негайно реалізувати запаси і дебіторську заборгованість. Його нормативна величина знаходиться в інтервалі 0,8-1,0.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається відношенням найбільш ліквідних активів до поточних зобов'язань:

$$K_A = \frac{A1}{P1 + P2}.$$

З його допомогою можливо оцінити, яку частину короткострокової заборгованості підприємство може погасити негайно. Величина коефіцієнта не повинна бути менша ніж 0,2.

Для оцінки фінансового стану проектного підприємства важливе значення має оцінка платоспроможності – здатності підприємства своєчасно і повністю відповідати за платіжними зобов'язаннями, які випливають із кредитних та інших операцій грошового характеру, що мають встановлені терміни оплати.

Оцінка платоспроможності здійснюється на основі коефіцієнтів:

1. Відношення довгострокової заборгованості до акціонерного (власного) капіталу. Показує, наскільки довгострокова заборгованість покривається власними коштами.

2. Відношення надходження грошових коштів від операцій до довгострокової заборгованості. Свідчить про здатність підприємства до генерування грошових потоків, які є джерелом погашення довгострокової заборгованості.

3. Відношення прибутку до сплати податків і відсотків за кредитами до суми виплачених процентів за кредитами. Воно показує, як джерела покриття зобов'язань співвідносяться з обсягом зобов'язань підприємства. Якщо значення показника становить 1, це означає, що використання кредитних ресурсів не приносить підприємству прибуток і їх достатньо лише для генерування грошових потоків, необхідних для оплати зобов'язань за відсотками.

4. Відношення чистого прибутку до оподаткування та здійснення постійних витрат до суми постійних витрат. Із точки зору платоспроможності цей показник оцінює фінансову міцність підприємства.

5. Відношення постійних активів до довгострокової та поточної заборгованості. Коефіцієнт показує, наскільки довгострокова та поточна заборгованість покриті тими активами, щодо яких ці пасиви були використані як джерела фінансування. Фактично це оцінка ступеня ризику в поверненні кредитів.

6. Відношення нерозподіленого прибутку до суми активів. Цей коефіцієнт оцінює частку капіталізованого прибутку в структурі джерел фінансування активів. Його позитивна динаміка важлива в першу чергу для власників підприємства та інвесторів.

7.3. Оцінювання фінансового стану проєктованого підприємства

Для оцінки рівня проєктованого фінансового стану підприємства використовуються показники фінансової стійкості:

1. *Коефіцієнт незалежності (автономності) – частка власних коштів у структурі активів:*

$$K_A = \frac{CK}{A},$$

де:

CK – результат I розділу пасиву балансу;

A – валюта прогнозного балансу.

Нормативна величина коефіцієнта складає 0,5.

2. *Коефіцієнт фінансової стійкості:*

$$K_\Phi = \frac{CK}{З},$$

де *З* – кредитита інші позикові засоби.

Нормальним вважається значення коефіцієнту на рівні більше одиниці.

3. *Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами:*

$$K_{\text{ВОК}} = \frac{\text{ВОК}}{\text{ПА}},$$

де:

ВОК – власні оборотні кошти,

ПА – поточні активи.

4. *Коефіцієнт фінансової стабільності:*

$$K_{\text{ФС}} = \frac{CK + Д}{A},$$

де *Д* – довгострокові зобов'язання.

Він показує наскільки кошти, інвестовані в підприємство, покриваються активами. Нормативне значення становить – 0,9.

5. *Коефіцієнт забезпечення власним капіталом:*

$$K_O = \frac{CK}{HA},$$

де *HA* – результат I розділу активу прогнозного балансу.